

Varning och sanktionsavgift – brister i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Beslut

1. Spelinspektionen meddelar Casino Cosmopol AB, 556485-4296, en varning.
2. Spelinspektionen beslutar att Casino Cosmopol AB ska betala en sanktionsavgift på 2 000 000 kronor.

Hur man överklagar, se [bilaga 1](#).

Beskrivning av ärendet

Casino Cosmopol har licens för att tillhandahålla kasinospel och spel på värdeautomater enligt 5 kap. spellagen (2018:1138).

Spelinspektionen inledde den aktuella tillsynen för att delvis följa upp tidigare konstaterade brister gällande vissa krav i penningtvättslagen, vilka medförde att dåvarande Lotteriinspektionen beslutade att Casino Cosmopol skulle betala en sanktionsavgift.¹ Den nu aktuella tillsynen har omfattat hur Casino Cosmopol säkerställer att bolaget inte etablerar eller upprätthåller en affärsförbindelse och inte heller utför en enstaka transaktion utan att ha tillräcklig kännedom om den aktuella kunden. Vidare har tillsynen omfattat hur Casino Cosmopol hanterar sina kunders riskprofil, kundkännedomsåtgärder utifrån penningtvättslagen samt hur Casino Cosmopol har övervakat pågående affärsförbindelser och agerat på avvikelser eller misstänkt beteende.

Spelinspektionen har begärt att Casino Cosmopol ska komma in med dokumentationen gällande Casino Cosmopols allmänna riskbedömning, rutiner och riktlinjer samt med svar på vissa frågor rörande bl.a. riskklassificering av kunder, affärsförbindelse och kundkännedom. Spelinspektionen har vidare begärt att Casino Cosmopol ska ge in listor över de 100 kunder som köpt spelmarker eller värdebevis för störst sammanlagda belopp under perioderna

¹18Li6391

1 juli till 31 december 2019 och 1 juli till 31 december 2021 oavsett om Casino Cosmopol bedömt att de haft en affärsförbindelse med kunden eller inte.² För åtta av dessa kunder har Spelinspektionen begärt in kopior av all dokumenterad kundkännedom. Dessa åtta kunder valdes ut utifrån riskfaktorer såsom antal köp av spelmarker och totalt sammanlagt belopp per år, avvikelser från kundens tidigare spelmönster och användning av spelmedel, hur Casino Cosmopol riskklassificerat kunden, vilken bedömning som lagts till grund för kundkännedomsgärder samt hur snabbt Casino Cosmopol agerade när avvikelser uppstod. Det vill säga faktorer som indikerar hög risk för penningtvätt.

Casino Cosmopol har besvarat Spelinspektionens frågor och har kommit in med den begärda dokumentationen samt yttrat sig över myndighetens iakttagelser i ärendet. Casino Cosmopol har även inkommit med information om bolagets omsättning.

Arbetet mot penningtvätt under de granskade perioderna

Av den inskickade dokumentationen och bolagets svar på Spelinspektionens frågor framgår att Casino Cosmopol under de granskade perioderna delade in kunderna i tre risknivåer; låg, medel och hög. För nya kunder sattes riskklassen initialt till låg, med undantag för personer i politiskt utsatt ställning (politically exposed persons, PEP) och för kunder med hemvist i ett så kallat högriskredjeland³. Dessa sattes per automatik som hög risk. Efter den inledande riskklassificeringen skedde dagliga automatiska justeringar av riskprofilen utifrån nyttjandet av bolagets produkter och tjänster samt utifrån vissa kundriskfaktorer. Det var även möjligt att göra manuella justeringar av riskklassificeringen.

För samtliga kunder sattes en riskklass, oavsett om det uppstått en affärsförbindelse eller om kunden genomfört enstaka transaktioner. Av handlingarna i ärendet framgår dock att kriterierna för när en affärsförbindelse

² Perioden 1 juli till den 31 december 2019 har valts som referensperiod med hänsyn till att Casino Cosmopol höll stängt mellan 29 mars 2020 och 7 juli 2021 på grund av pandemin.

³ Av handlingarna framgår att med högriskredjeland avses ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen har identifierats som ett högriskredjeland.

ska anses ha etablerats har ändrats under tiden för tillsynen. Från och med den 9 december 2022 anses en affärsförbindelse ha uppstått när en kund väljer att köpa årskort eller medlemskort, det vill säga registrerar sig för spel på Casino Cosmopol.

Av dokumentationen framgår att för kunder som klassificerats som hög risk ska kompletterande kundkännedomåtgärder vidtas. Vilka åtgärder som kan vara aktuella beror på vilka faktorer som ligger bakom den höga riskklassificeringen. Det framgår vidare att samtliga vidtagna åtgärder ska dokumenteras.

Av information som Casino Cosmopol har lämnat in framgår att bolaget, under tiden som kasinot var stängt på grund av Covid-19-pandemin, har förändrat sitt arbetssätt för hur kundernas transaktioner dokumenteras. Alla transaktioner gällande köp av spelmedel sker nu i kassan och även spel vid spelautomater registreras på den spelande kunden. I kundakterna finns löpande uppföljningar dokumenterade, liksom daglig övervakning, rapporter från kassapersonalen och systemlarm.

Beskrivning av urvalet och granskade kunder

Spelinspektionen har begärt att Casino Cosmopol ska ge in listor över de 100 kunder som köpt spelmarker eller värdebevis för störst sammanlagda belopp under perioderna 1 juli till 31 december 2019 och 1 juli till 31 december 2021 oavsett om Casino Cosmopol bedömt att de haft en affärsförbindelse med kunden eller inte.⁴

Spelinspektionen har slutligt valt att gå vidare med åtta kunder. Urvalet gjordes utifrån riskfaktorer såsom antal köp av spelmarker och totalt sammanlagt belopp per år, avvikelser från kundens spelmonster och användning av spelmedel, hur Casino Cosmopol riskklassificerat kunden, vilken bedömning som lagts till grund för kundkännedomåtgärder samt hur snabbt Casino Cosmopol agerade när avvikelser uppstod. Det vill säga faktorer som indikerar hög risk för penningtvätt. För dessa kunder har kopior av all dokumenterad

⁴ Perioden 1 juli till den 31 december 2019 har valts som referensperiod med hänsyn till att Casino Cosmopol höll stängt mellan 29 mars 2020 och 7 juli 2021 på grund av pandemin.

kundkännedom begärts in. Den aktuella granskningen utgår från hanteringen av de åtta kunder myndigheten valt ut.

Kund 1

Kund 1 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i september 2002 och en affärsförbindelse med kunden etablerades den 26 juni 2019. Kunden har köpt spelmedel med enbart kontanter varav en del i utländsk valuta. Av den information kunden har lämnat till Casino Cosmopol framgår att hen har tänkt spela för mindre än 5 000 kr per besök. Av handlingarna framgår också att kunden en månad efter att informationen lämnades, köpt spelmedel för cirka 89 000 kronor vid ett besök. Kunden har även vid ett flertal andra tillfällen spelat för belopp över 5 000 kronor per tillfälle. Under perioden 1 januari 2019 – 1 maj 2020 har kunden, trots detta, riskklassificerats med låg risk.

Efter kasinots återöppnande i juli 2021 klassades kunden som hög risk i slutet av augusti 2021. Skärpta kundkännedomsåtgärder vidtogs i början av november 2021 efter att bolagets system noterat att kunden haft en hög aggregerad spelförlust. Efter kontroll av kundens inkomst konstaterades att förlusten inte kunde bäras av inkomsten varpå kunden stängdes av i avvaktan på att hen skulle komma in med underlag för sin ekonomiska situation. Kunden blev avstängd den 17 november 2021 i minst 24 månader.

Kund 2

Kund 2 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i november 2011 och en affärsförbindelse med kunden etablerades den 31 maj 2019. I slutet av juni 2019 vidtogs skärpta kundkännedomsåtgärder med anledning av att kunden köpt spelmedel för stora summor med kontanter. Av kundakten framgår att kunden är känd som storspelare och kommit med stora summor kontanter som hen har växlat i kassan eller spelat för i värdeautomater. Av den information kunden har lämnat till Casino Cosmopol framgår att hen har planerat att besöka kasinot några gånger per vecka och spela för mellan 30 000 och 45 000 kronor per besök samt att hen har en bruttoinkomst på mellan 30 000 och 40 000 kronor per månad. Kunden har även uppgett att spelandet finansieras med pengar från ett lån samt aktier. Det framgår inte om Casino Cosmopol har begärt in

dokumentation till stöd för uppgifterna. Vidare framgår av kundakten att kunden har beställt kontanter från banken inför varje besök på kasinot. I kundakten finns ett bankkvitto från oktober 2019 på ett av uttagen som underlag. Casino Cosmopol bedömde vid tidpunkten det som en tillräcklig förklaring till pengarnas ursprung och inga vidare åtgärder skulle vidtas.

Den 3 november 2021 kontrollerades kunden på grund av hög omsättning och ett förlustresultat på cirka 240 000 kronor på en dag. En inkomstkontroll gjordes och taxerad inkomst för år 2020 var cirka 395 000 kronor och cirka 235 000 kronor i inkomst från kapital.

Kund 3

Kund 3 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i september 2011 och en affärsförbindelse med kunden etablerades den 17 september 2019. Kunden köpte spelmedel mestadels genom kortköp. Av den information kunden lämnat till Casino Cosmopol i samband med att hen återkom som kund i augusti 2019 efter en längre tids frivillig avstängning framgår att hen planerat att spela minst 10 gånger i månaden för mellan 5 000 och 50 000 kronor per besök och har en bruttoinkomst på mellan 30 000 och 45 000 kronor per månad. Med anledning av en hög aggregerad spelförlust vidtogs skärpta kundkännedomåtgärder i slutet av november 2019. Casino Cosmopol gjorde en inkomstkontroll och bad kunden komma in med underlag för sin inkomst. Enligt dokumentationen i kundakten har begärda underlag lämnats in till Casino Cosmopol. Kunden har även uppgett att hen tagit ett banklån för att finansiera sitt spel. Casino Cosmopol har godtagit de uppgifterna.

I september 2021 kontrollerades kunden på nytt. Hen hade då fortfarande en hög aggregerad spelförlust. Ny inkomstkontroll gjordes och kunden ombads komma in med underlag för sin inkomst. På frågor om pengarnas ursprung svarade kunden att hen innan pandemin vunnit pengar på kasinot och hade haft möjlighet att spara pengar under sin frivilliga avstängning. Kunden har inga transaktioner efter den 15 oktober 2021.

Kund 4

Kund 4 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i april 2011 och en affärsförbindelse etablerades den 7 oktober 2019. Kunden köpte spelmedel för kontanter och tog ut vinster i kontanter vilka sedan omsattes på nytt i spelautomaterna. I slutet av november 2019 vidtogs skärpta kundkännedomsgärder för kunden på grund av hög risk, varvid kundens ekonomiska förmåga kontrollerades. I bedömningen av kundens ekonomiska förmåga vägdes bland annat in att hen hade ett bolagsengagemang. Av dokumentationen framgår att Casino Cosmopol bedömde att kundens förluster inte låg på en anmärkningsvärd nivå men att åtgärder kan behöva vidtas om förlusterna eskalerar.

Vidare framgår av dokumentationen att Casino Cosmopol har uppmärksammat att kunden börjat spela för högre belopp efter att kasinot återöppnande i juli 2021. Efter samtal med kunden framgår att hen tänkt spela för mellan 15 000 och 30 000 kronor per besök och att hen hade en bruttoinkomst på 20 001-30 000 kr per månad. Transaktionslistorna visar att kunden vid flera besökstillfällen under hösten 2021 köpte spelmedel för belopp överstigande 100 000 kronor per besök. Vid ett besökstillfälle köpte kunden spelmedel för 397 100 kronor. Det framgår inte att Casino Cosmopol begärt in något underlag för att verifiera medlens ursprung.

I kundakten finns flera noteringar från hösten 2021 om att kunden köpte spelmedel för stora summor i kontanter. Det framgår att kunden spelat för höga belopp och att spelresultatet varierar. Vidare framgår av kundakten att kundens spelmönster inte avviker från tidigare och att kundkännedomen anses tillräcklig. I samband med en stor spelförlust på nyårsdagen 2022 vidtogs skärpta kundkännedomsgärder genom bland annat inkomstkontroll. I kundakten framgår att kunden då uppgav att kontanterna bland annat kommer från den egna verksamheten och från vinster före pandemin. Till stöd för att det fanns pengar på kontot visade kunden upp sitt bankkonto på sin mobil.

Kund 5

Kund 5 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i februari 2005 och en affärsförbindelse med kunden etablerades den 22 maj 2019. Kunden köpte spelmedel mestadels genom kortköp men även för kontanter varav en del i utländsk valuta. I december 2019 vidtogs åtgärder för skärpt kundkännedom varvid kunden bland annat uppgav att hen fått pengar från sina föräldrar som var bosatta i tredje land och som enligt kunden hade det välbeställt. Det framgår inte att Casino Cosmopol begärt in något underlag för att bekräfta den uppgiften. Av kundakten framgår att Casino Cosmopol bedömde att en kontroll av inkomsten för 2018 inte var relevant då kunden hade ett plusresultat vid tidpunkten för de skärpta kundkännedomsåtgärderna.

Den 26 augusti 2021 klassades kunden som hög risk. Av de uppgifter kunden lämnat till Casino Cosmopol i september 2021 framgår att hen planerade att besöka kasinot några gånger per månad och spela för mer än 45 000 kronor per tillfälle samt att hen skulle spela för tidigare spelvinster. Det framgår även att kunden uppgav att hen inte arbetade men hade en genomsnittlig inkomst på mer än 100 000 kronor per månad. Under hösten 2021 kontrollerades kunden vid flera tillfällen. Det framgår av kundakten att kunden hade ett plusresultat. Kunden efterfrågades om medlens ursprung och uppgav då att kontanterna kom från tidigare spelvinster, bland annat från kasinot i Köpenhamn. Casino Cosmopol bedömde att kundens spelmönster inte avvek från tidigare beteende. Vidare framgår av kundakten att Casino Cosmopol bedömde att kunden spelade för tidigare vinster eftersom vinster tas ut i kontanter och omsätts på nytt i spel.

Kontroll av taxerad inkomst gjordes i mars 2022 som visade att taxerad inkomst för 2020 var cirka 90 000 kronor.

Kund 6

Kund 6 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i augusti 2011 och en affärsförbindelse etablerades den 10 september 2019. Kunden köpte spelmedel både med kort och med kontanter, varav en del i utländsk valuta.

Kunden återkom till kasinot i juli 2019 efter en frivillig avstängning. Hen lämnade då in tidigare begärd dokumentation till stöd för sin inkomst och det framgår att Casino Cosmopol utifrån de inlämnade inkomstuppgifterna bedömde det som rimligt att kunden skulle kunna spela för de belopp hen spelade för. Med anledning av att kunden förlorade stora belopp i oktober 2019 gjordes en granskning av hens ekonomiska situation. Det konstaterades att kunden hade en god ekonomisk situation. Av dokumentationen framgår även att kunden vid två tillfällen hade spelat för 100 respektive drygt 50 stycken 500-kronorssedlar och att Casino Cosmopol då gjorde bedömningen att dessa sannolikt kom från en tidigare vinst på kasinot där kunden hade fått vinsten utbetald i kontanter.

Efter att kunden köpt spelmedel för höga belopp i november 2019 vidtogs ännu en kontroll av kundens transaktioner. Inga ytterligare kundkännedomåtgärder vidtogs vid den tidpunkten. Vid en kontroll i början av februari 2020 konstaterades att kunden använde mycket kontanter. Det framgår även att kunden vid flera tillfällen önskade få ut spelmedel i kontanter.

I kundakten finns en anteckning från oktober 2021 om att kunden hade en aggregerad spelförlust på nästan 1,1 miljoner kronor. Förnyad företagsupplysning av kundens bolagsengagemang gjordes, som visade att kundens bolag har gjort aktieutdelningar. Av kundakten framgår även att Casino Cosmopol granskade det bolag som ägs av personen som kunden var gift med.

Kund 7

Kund 7 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i oktober 2012 och en affärsförbindelse med kunden etablerades den 29 oktober 2019. Kunden köpte spelmedel främst med kontanter, varav en del i utländsk valuta. I maj 2019 vidtogs skärpta åtgärder för kundkännedom i samband med att kunden besökt kasinot igen efter en frivillig och en påtvingad avstängning. Casino Cosmopol konstaterade att kunden hade ett positivt spelresultat och gjorde även kontroller av kunden i öppna källor. Det framgår inte att några handlingar som styrker hur spelet finansierats begärdes in från kunden. Med anledning av att kunden just återkommit efter en avstängning vidtogs inga ytterligare åtgärder.

Den 8 november 2021 kontrollerades kunden då systemet visade att hen hade en hög aggregerad spelförlust. Kundens inkomst kontrollerades och Casino Cosmopol bedömde att kunden hade en stor förlust i förhållande till inkomsten. Den då tillgängliga kundkännedomen bedömdes inte vara tillräcklig för att förklara förlusten. Kunden stängdes av från fortsatt spel i avvaktan på att underlag till stöd för hur spelet finansierades skulle lämnas in. Vid denna tidpunkt hade kunden köpt spelmedel för drygt en miljon kronor sedan juli 2021.

Kund 8

Kund 8 gjorde sitt första besök hos Casino Cosmopol i juli 2019 och en affärsförbindelse etablerades den 12 september 2019. Kunden köpte spelmedel mestadels genom kortköp, men även för kontanter i utländsk valuta. Åtgärder för skärpt kundkännedom vidtogs i början av februari 2020. Det framgår av handlingarna att kunden då var suppleant i två bolag som ägs av släktingar. Casino Cosmopol gjorde bedömningen att kunden sannolikt hade ekonomisk förmåga att omsätta och förlora de belopp hen spelade för utifrån sitt bolagsengagemang.

Kort efter kasinots återöppnande, i början av augusti 2021, noterades det att kunden hade ett förlustresultat på 230 000 kr. Vid nästkommande besök begärde Casino Cosmopol att kunden skulle komma in med underlag som visar hur spelet finansieras. En inkomstkontroll gjordes den 18 oktober 2021 som

visade att den taxerade inkomsten för år 2020 var cirka 265 000 kr. Eftersom kunden inte kom in med några underlag stängdes hen av.

Casino Cosmopols yttrande avseende Spelinspektionens iakttagelser

Casino Cosmopol har i huvudsak anfört följande. Det har funnits vissa brister när det gäller skärpta kundkännedsåtgärder under tillsynsperioderna, framförallt under 2019. Sedan Spelinspektionens senaste tillsyn har bolaget vidtagit flera förbättringsåtgärder och det kommer att se över vad som kan förbättras ytterligare med utgångspunkt i den nu pågående tillsynen. Bland annat har processerna för kontroll av medlens ursprung vid tidpunkten för köp av spelmedel, i kassan och i spelautomaterna, utvecklats. Detta gäller både när kontroller görs och hur kontrollerna går till.

Casino Cosmopol har invändningar mot hur Spelinspektionen har beräknat kundernas inköp av spelmedel. Casino Cosmopol menar att det endast är de medel som har tillförts av kunden själv som bör beaktas ur ett penningtvättsperspektiv och inte kundens totala omsättning, eftersom den totala omsättningen påverkas av att spelarna omsätter vinster.

Casino Cosmopol delar Spelinspektionens bedömning att tidigare spelmönster inte alltid är en tillräcklig förklaring. Det framgår dock av kundakterna för de granskade kunderna att kundkännedsfrågor har ställts och bedömningen har gjorts att de vidtagna åtgärderna har varit tillräckliga för att hantera den risk de aktuella kunderna har utgjort. Den bedömningen har gjorts med beaktande av enbart de medel som tillförts av kunden själv och inte kundens totala omsättning.

Vad gäller kundernas kontantanvändning har det ansetts rimligt och sannolikt att en stor del av kontanterna utgör antingen vinst från kasinot eller kontanter som kunden växlat tillbaka. Antagandet bygger på att Casino Cosmopol har tillgång till dokumentation över kundens samtliga transaktioner registrerade under kundens profil, kundens resultat föregående speldag och kundens besöksfrekvens. Bolaget har således tillgång till information om det exakta beloppet i kontanter som kunden tar med sig hem efter en speldag. Casino Cosmopol medger dock att det har funnits fall under tillsynsperioden där

bolaget borde ha vidtagit ytterligare skärpta kundkännedsåtgärder tidigare än vad som skett. Casino Cosmopol har därför utökat kontrollerna av de uppgifter spelarna lämnar till bolaget och vidtar fördjupade kundkännedsåtgärder som att till exempel inhämta ytterligare uppgifter och/eller underlag från kunden när så krävs.

Casino Cosmopol delar Spelinspektionens bedömning att de granskade kundernas uppgifter borde ha verifierats och dokumenterats i större utsträckning. Bolaget har över tid vidareutvecklat kontrollerna av medlens ursprung och förbättrat processerna för inhämtande av verifikat samt dokumentation i kundakter. Casino Cosmopol understryker att bolaget tar arbetet med att motverka penningtvätt på största allvar och att bolaget kommer att fortsätta utveckla sina rutiner och åtgärder mot bakgrund av de brister Spelinspektionen identifierat. Med ledning av Spelinspektionens bedömning kommer Casino Cosmopol att se över om bolagets rutiner och processer kan förbättras ytterligare. En översyn av hur kundkännedsarbetet ska dokumenteras i kundakterna har påbörjats för att säkerställa ökad tydlighet av vilka underlag som ligger till grund för bedömningen och för att undvika att ovidkommande uppgifter dokumenteras i kundakterna i framtiden.

Tillämpliga bestämmelser

En redogörelse för tillämpliga bestämmelser finns i [bilaga 2](#).

Spelinspektionens bedömning

Definitionen av när en affärsförbindelse uppstår

Casino Cosmopol hade under de granskade perioderna en definition av när en affärsförbindelse ska anses ha uppstått som, enligt Spelinspektionen, medfört risker ur ett penningtvättsperspektiv. Casino Cosmopols förhållningssätt avseende frågan om när en affärsförbindelse uppstår har underminerat bolagets möjligheter att minimera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i bolagets verksamhet. I Lotteriinspektionens tillsynsbeslut 2018 meddelades Casino Cosmopol varning med sanktionsavgift bland annat för denna brist. Myndighetens tillsynsbeslut vann laga kraft i januari 2021. Det är

anmärkningsvärt att Casino Cosmopol först i december 2022, det vill säga nästan ett och ett halvt år efter att kasinot öppnade igen efter nedstängningen på grund av pandemin, ändrade definitionen av när en affärsförbindelse uppstår med en kund på sådant sätt att riskerna minimeras ur ett penningtvättsperspektiv.

Bristande kundkännedomsgärder

Allmänna utgångspunkter

Risken för att spel om pengar utnyttjas för penningtvätt bedöms vara hög för bland annat kasinospel på de statliga kasinona.⁵ I huvudsak beror det på att spelformen erbjuder möjlighet till höga insatser och vinster samt har hög omsättning. Det beror även på förekomsten av kontanter.

En verksamhetsutövare ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka aktiviteter och transaktioner som bland annat avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som verksamhetsutövaren har (4 kap. 1 § penningtvättslagen). Om avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner uppmärksammas ska verksamhetsutövaren vidta skärpta åtgärder för kundkännedom och bedöma om det finns skälig grund att misstänka att verksamheten utnyttjas för penningtvätt (4 kap. 2 § penningtvättslagen). För det fall en verksamhetsutövare inte har tillräcklig kännedom om kunden för att hantera risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner, får affärsförbindelsen inte upprätthållas (3 kap. 1 § penningtvättslagen).

Behovet av övervakning avgörs av den risk för penningtvätt som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen. En effektiv övervakning av kunden krävs för att tidigt upptäcka

⁵ Se Samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorisms Nationella riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige 2020/2021 och Spelinspektionens Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden från mars 2020.

misstänkta penningrörelser som kan utgöra led i penningtvätt eller finansiering av terrorism och för att avsluta förbindelsen i tid när det bedöms som nödvändigt. Bristande kundkännedom innebär en ökad risk för att verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Verifiering av medlens ursprung först vid stora förluster

Casino Cosmopol har vidtagit vissa åtgärder avseende de granskade kunderna för att verifiera medlens ursprung. För samtliga kunder gäller dock att Casino Cosmopol har vidtagit åtgärder först efter att bolaget noterat att den aktuella kunden har en hög spelförlust, alternativt att bolaget noterat att kunden har ett plusresultat och av den anledningen bedömt att ytterligare åtgärder inte behöver vidtas. Kunderna har därigenom kunnat genomföra transaktioner som uppgått till höga belopp innan Casino Cosmopol vidtagit åtgärder för att verifiera medlens ursprung.

Redan det faktum att en kund köper spelmedel för höga belopp kan innebära en risk i penningtvättshänseende. Framförallt gäller detta när det rör sig om kontantköp och när kunden har lämnat kasinot vid ett tillfälle för att återkomma vid ett annat tillfälle, eftersom det då helt saknas koppling mellan utbetalningarna och nya köp av spelmedel. Det är därför problematiskt att åtgärder för att kontrollera medlens ursprung vidtas först när kunden har gjort stora förluster. Bedömningen av om ytterligare kundkännedsåtgärder behöver vidtas ska istället göras med utgångspunkt i om transaktionen avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån tidigare kundkännedom. Casino Cosmopols valda förhållningssätt innebär emellertid att bolaget inte behöver bedöma enskilda transaktioner och vidta skärpta kundkännedsåtgärder så länge kunden inte gör en anmärkningsvärd förlust. Bolagets förhållningssätt är därför inte i enlighet med 4 kap. 1 och 2 §§ penningtvättslagen.

Casino Cosmopol har inte följt upp lämnade uppgifter om affärsförbindelsens art och kunders faktiska spelmönster

De granskade kunderna har lämnat uppgifter till Casino Cosmopol om hur ofta de tänker spela och för hur stora belopp, det vill säga uppgifter som beskriver

affärsförbindelsens art. Flera av kunderna har uppvisat ett spelmönster som avviker från vad de själva har angett och/eller har angett att de ska spela för belopp som överstiger den beskattningsbara inkomsten.

Två av de granskade kunderna har uppgett att de ska spela för ett betydligt lägre belopp vid varje besök än vad de sedan faktiskt har spelat för. Av dokumentationen framgår att kund 1 har uppgett att hen tänkt spela för mindre än 5 000 kronor per besök. Trots detta, ungefär en månad efter att uppgiften lämnades till Casino Cosmopol, köpte hen spelmedel för ca 89 000 kronor vid ett besök. Kund 4 har uppgett att hen planerat att spela för mellan 15 000 och 30 000 kronor per besök. Kunden har dock vid flera tillfällen köpt spelmedel för över 100 000 kronor per besök och vid ett tillfälle för så mycket som 397 100 kronor.

En förklaring till att en kund, under ett och samma besökstillfälle, köper spelmedel för ett högre belopp än vad hen har angett kan vara att kunden köper spelmedel för vinster som tagits ut under besöket, vilket Casino Cosmopol också har invänt. Det framgår emellertid inte av kundakterna om Casino Cosmopol har gjort överväganden för att bedöma om så är fallet. Kunderna måste därför anses ha spelat på ett sätt som avviker från det förväntade spelmönstret.

Fyra av de granskade kunderna har uppgett att de planerat att spela för lika mycket som de har i bruttoinkomst, eller mer, vid varje besök. Kund 2 har uppgett en bruttoinkomst på 30 001-40 000 kronor per månad och att hen ska spela för 30 000-45 000 kronor några gånger per vecka. Kund 3 har uppgett en bruttoinkomst på 30 001-40 000 kronor per månad och att hen ska spela för mellan 50 000 och 500 000 kronor per månad. Kund 4 har uppgett en bruttoinkomst på mellan 20 001-30 000 kronor och att hen ska spela för mellan 15 000-30 000 kronor per besök. Kund 5 har uppgett att hen ska besöka kasinot några gånger per månad och spela för mer än 45 000 kronor per tillfälle och att hen inte arbetar. Dessa kunder har således uppgett att de ska spela på ett sätt som måste bedömas innebära en mycket hög risk för penningtvätt, eftersom det förväntade spelmönstret inte täcks av den beskattningsbara inkomsten.

Vad gäller kund 4 och 5 har Casino Cosmopol angett att det saknas anledning att vidta ytterligare kundkännedomåtgärder, eftersom kundernas spelmönster inte avviker från tidigare spelmönster. För att kunna hänvisa till kundens tidigare spelmönster som en förklaring till varför åtgärder inte vidtas, krävs dock att det inte fanns anledning att ifrågasätta spelmönstret inledningsvis och att verksamhetsutövaren har tillräcklig kundkännedom för att kunna bedöma vad som utgör ett förväntat beteende. Spelinspektionen menar att Casino Cosmopol inte har haft tillräcklig kännedom om kund 4 och 5 för att kunna göra sådana bedömningar, eftersom bolaget inte vidtog några åtgärder för att verifiera medlens ursprung vid tiden då spelmönstret etablerades.

Genom sin underlåtenhet att följa upp kundernas spelmönster och de uppgifter dessa lämnat om affärsförbindelsens art, har Casino Cosmopol inte uppfyllt sina skyldigheter att följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism (3 kap. 13 § penningtvättslagen). Underlåtenheten medför vidare att Casino Cosmopol inte har övervakat affärsförbindelserna och bedömt enstaka transaktioner på det sätt som kan krävas (4 kap. 1 § penningtvättslagen). Bolaget har till följd därav inte heller vidtagit skärpta åtgärder med anledning av avvikelserna från det förväntade spelmönstret (4 kap. 2 § penningtvättslagen) eller med anledning av att risken för penningtvätt kan bedömas som hög (3 kap. 16 § penningtvättslagen).

Casino Cosmopol har godtagit uppgifter som inte verifierar medlens ursprung

Casino Cosmopol har lagt vissa uppgifter om kunders bolagsengagemang och ägande av bolag till grund för bedömningen att kundkännedomen är tillräcklig (kund 4, 6 och 8). Sådana typer av uppgifter innebär inte i sig att det går att dra några slutsatser om kundens ekonomi. För att ett ägande av bolag ska kunna läggas till grund för bedömningen krävs att bolaget har betalat ut lön eller delat ut vinst till ägaren.

Casino Cosmopol har vidare godtagit kunders uppgifter om att spelet finansieras genom lån och sålda aktier (kund 2), genom sparande och vinster

från lång tid tillbaka (kund 3 och 4) samt genom gåva (kund 5). För att uppgifter om sådana finansieringskällor ska kunna läggas till grund för bedömningen krävs att kunden har lämnat in underlag som gör det möjligt för Casino Cosmopol att verifiera att uppgifterna är riktiga. Sådan dokumentation har i vissa fall saknats och i vissa fall har informationen inte varit uppdaterad. Uppgifterna har därför inte kunnat läggas till grund för bedömningen om kundens ekonomiska förmåga och medlens ursprung. Casino Cosmopol har till följd härav inte haft tillräcklig kännedom om kunderna för att kunna hantera risken för penningtvätt och övervaka och bedöma kundernas aktiviteter och transaktioner enligt 4 kap. 1 och 2 §§ penningtvättslagen. Casino Cosmopol har därmed upprätthållit affärsförbindelserna i strid med 3 kap. 1 § penningtvättslagen.

Sammanfattande bedömning

Spelinspektionen har ovan bedömt att Casino Cosmopol inte har övervakat de granskade kunderna i den omfattning som avses i 4 kap. 1 § penningtvättslagen. Vid flera tillfällen har Casino Cosmopol inte heller vidtagit skärpta kundkännedomsåtgärder i den omfattning som krävts enligt 4 kap. 2 § och 3 kap. 16 § penningtvättslagen. Därutöver har Casino Cosmopol inte följt upp vissa affärsförbindelser för att säkerställa att kännedomen om affärsförbindelsens art är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt och finansiering av terrorism enligt 3 kap. 13 § penningtvättslagen. Dessa brister medför att Casino Cosmopols kundkännedom avseende samtliga av de granskade kunderna som redogörs för ovan har varit otillräcklig på så sätt att bolaget inte har kunnat hantera risken för penningtvätt eller kunnat övervaka och bedöma kundernas aktiviteter och transaktioner enligt 4 kap. 1 och 2 §§ penningtvättslagen. Casino Cosmopol skulle därför, enligt 3 kap. 1 § penningtvättslagen, inte ha upprätthållit affärsförbindelsen eller utfört enstaka transaktioner avseende dessa kunder. Förutsättningarna för att Spelinspektionen ska få ingripa mot Casino Cosmopol är därmed uppfyllda.

Casino Cosmopol ska meddelas en varning och påföras en sanktionsavgift

Överträdelsernas allvarlighetsgrad

Vid en överträdelse som är allvarlig, upprepad eller systematisk får Spelinspektionen återkalla licensen för Casino Cosmopol. Om det är tillräckligt får Spelinspektionen istället meddela en varning, vilken får förenas med en sanktionsavgift.

Att en verksamhetsutövare har tillräcklig kunskap om sina kunder är en grundläggande förutsättning för dess möjligheter att försvåra och förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism (prop. 2016/17:173 s. 228). Åtgärder för kundkännedom utgör alltså en central del av arbetet mot penningtvätt. Spelinspektionens utredning visar att det har förekommit flera brister i Casino Cosmopols arbete mot penningtvätt när det gäller kundkännedomen för de granskade kunderna. Bristerna har förekommit under hela den granskade perioden, det vill säga såväl under 2019 som under 2021, även om bristerna främst hänför sig till 2019. Bristerna gäller vidare samtliga granskade kunder i olika omfattning.

Särskilt anmärkningsvärt bedöms det vara att Casino Cosmopol, trots det tidigare sanktionsbeslutet, inte har kommit till rätta med definitionen av när en affärsförbindelse uppstår förrän i december 2022. Den bristfälliga definitionen har medfört att kundkännedomsåtgärder har vidtagits i ett för sent skede och har därför allvarligt försämrat bolagets möjligheter att minimera risken för att utnyttjas för penningtvätt. Det är vidare anmärkningsvärt att Casino Cosmopol har arbetat efter ett förhållningssätt där det avgörande för bedömningen om kundkännedomsåtgärder ska vidtas, har varit om kunden gjort en betydande förlust eller inte. Detta förhållningssätt medför att många transaktioner inte behöver övervakas och kontrolleras överhuvudtaget, vilket står i strid med penningtvätsregelverkets syfte att förebygga, upptäcka och förhindra att finansiella flöden som passerar verksamheten inte har sitt ursprung från kriminell verksamhet. Därutöver har Casino Cosmopol inte följt upp kundernas spelmönster och låtit bland annat ovidkommande uppgifter så som bolagsengagemang inverka på bedömningen om kunderna har egna medel att

spela för. Till följd härav har Casino Cosmopol inte vidtagit skärpta kundkännedomsgärder i tillräcklig utsträckning och har därför inte heller haft tillräcklig kunskap om de granskade kunderna. Casino Cosmopol har således brustit i det grundläggande arbetet för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Det ska även framhållas att Spelinspektionens tillsynsaktivitet genomfördes utifrån ett riskbaserat perspektiv, där valet av de kunder som granskades baserades på faktorer som indikerar hög risk för penningtvätt. Samtliga av de åtta granskade kunderna har också klassificerats som högrisk kunder av Casino Cosmopol och de har alla spelat för höga belopp. Urvalet av kunder utgörs således av de kunder som Casino Cosmopol borde ha vidtagit flest åtgärder mot.

Spelinspektionen anser att Casino Cosmopols otillräckliga kundkännedom har medfört en sådan förhöjd risk för att Casino Cosmopol kan ha utnyttjats för penningtvätt eller finansiering av terrorism att överträdelserna måste bedömas som allvarliga. Spelinspektionen bedömer därutöver att två av överträdelserna är systematiska i och med att dessa handlar om övergripande förhållningssätt som rör samtliga av de granskade kunderna. Det gäller överträdelserna avseende definitionen av när en affärsförbindelse uppstår samt överträdelserna avseende bristande övervakning med anledning av Casino Cosmopols felaktiga förhållningssätt. Det finns därmed grund för Spelinspektionen att ingripa mot Casino Cosmopol genom återkallelse eller varning.

Varning är ett tillräckligt ingripande

Vid valet av ingripande ska Spelinspektionen bland annat ta hänsyn till hur allvarlig överträdelserna är, hur länge den har pågått och graden av ansvar. I förmildrande riktning ska beaktas om verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat Spelinspektionens utredning och om verksamhetsutövaren snabbt har upphört med överträdelserna sedan den påtalats av Spelinspektionen. I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse. Varning bör användas om rättelse har skett eller om det, vid en framåtsyftande bedömning,

finns anledning att anta att Casino Cosmopol kommer att bedriva verksamheten på ett sätt som är förenligt med penningtvättslagen (prop. 2016/17:173 s. 579).

Spelinspektionen konstaterar inledningsvis att Casino Cosmopol har samarbetat med Spelinspektionen i ärendet och kommit in med de uppgifter som myndigheten har begärt. Samarbetet kan dock inte anses ha varit aktivt på ett annat sätt än vad man vanligen måste kunna förvänta sig av ett företag som valt att driva licenspliktig verksamhet under tillsyn. Casino Cosmopol har inte heller självmant fört fram viktig information som Spelinspektionen inte redan förfogat över (prop. 2016/17:173 s. 555). Casino Cosmopol har därmed samarbetat med Spelinspektionen, men kan inte anses i väsentlig utsträckning ha underlättat myndighetens utredning.

Casino Cosmopol har gjort sig skyldigt till flera överträdelser och de konstaterade bristerna ligger inom Casino Cosmopols kontroll. Casino Cosmopol har dessutom tidigare begått överträdelser av penningtvättslagen. Om ett bolag som tidigare har meddelats en varning återigen begår allvarliga överträdelser, finns det anledning att överväga om de tidigare överträdelserna medför att licensen bör återkallas eller om ingripandet kan stanna vid en ny varning. Vid denna bedömning beaktar Spelinspektionen faktorer som hur lång tid som har passerat sedan de tidigare överträdelserna samt de tidigare och de nya överträdelsernas art och allvarlighetsgrad. Spelinspektionen konstaterar att det har passerat förhållandevis lång tid sedan de tidigare överträdelserna begicks och att de i vissa delar avser andra brister än vad som nu bedömts föreligga. Spelinspektionen har emellertid, både nu och vid den tidigare tillsynen, bedömt att Casino Cosmopols definition av när en affärsförbindelse uppstår varit så bristfällig att det allvarligt försämrat bolagets möjligheter att minimera risken för att utnyttjas för penningtvätt. Detta talar i sig för att Casino Cosmopols licens ska återkallas. För att en varning ska anses vara ett tillräckligt ingripande i en situation där licenshavaren över tid har visat en ovilja att följa penningtvätsregelverket är det en förutsättning att de åtgärder som Casino Cosmopol har vidtagit kan anses tillräckliga och att bolaget kan antas komma att följa reglerna framöver. I denna del konstaterar Spelinspektionen att Casino Cosmopol numera har en fullgod definition av när en affärsförbindelse uppstår. Casino Cosmopol har även utvecklat bolagets processer för kontroll av medlens ursprung vid tidpunkten för köp av spelmedel, istället för vid tidpunkten för en

stor förlust. Dessa åtgärder medför att penningtvättslagens krav om att inhämta uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art, att följa upp affärsförbindelsen samt att vidta skärpta kundkännedomåtgärder kommer att aktualiseras i ett tidigare skede av affärsförbindelsen än förut. Av vikt är även att Casino Cosmopol har visat förståelse för att skärpta kundkännedomåtgärder har vidtagits för sent och att uppgifter som kunderna lämnat borde ha verifierats och dokumenterats i större utsträckning. Casino Cosmopol har därtill uppgett att bolaget kommer att fortsätta utveckla sina rutiner mot bakgrund av de brister Spelinspektionen har identifierat. Av dessa skäl bedömer Spelinspektionen att Casino Cosmopol har vidtagit sådana förändringar i rutiner och arbets sätt att risken för att verksamheten kan komma att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism påtagligt har minskat. Detta, tillsammans med det fortsatt pågående utvecklingsarbetet, medför att det rimligen kan förväntas att Casino Cosmopol kommer att efterleva kraven i penningtvätsregelverket framöver. Spelinspektionen bedömer mot denna bakgrund att en varning är ett tillräckligt ingripande. För att ytterligare markera överträdelsernas allvar ska varningen förenas med en sanktionsavgift.

Casino Cosmopol ska betala en sanktionsavgift om 2 000 000 kronor

Med anledning av att det är svårt att uppskatta hur stor vinst Casino Cosmopol har gjort till följd av överträdelsen får sanktionsbeloppet som högst uppgå till en miljon euro (7 kap. 14 § penningtvättslagen).

Spelinspektionen har bedömt att överträdelsena är allvarliga och i två fall systematiska, vilket talar för en högre sanktionsavgift. Sanktionsavgiftens storlek bör även påverkas i skärpande riktning av det faktum att Casino Cosmopol har uppvisat en oförmåga att över tid följa penningtvättslagens bestämmelser och av den oro som därmed följer för att bolaget kan komma att begå ytterligare överträdelser. Härutöver måste emellertid beaktas att två av de nu aktuella bristerna enbart rör ett fåtal av de granskade kunderna och att Casino Cosmopol har vidtagit vissa relevanta kundkännedomåtgärder avseende dessa kunder både under och innan den granskade perioden. Hänsyn ska vidare tas till att en stor del av de spelmedel som har köpts under ett och samma besök har varit omsättning av tidigare vinster samt att bristerna till viss del inte längre förelåg under 2021.

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska även verksamhetsutövarens finansiella ställning beaktas. Med finansiell ställning avses exempelvis årsomsättning (prop. 2016/17:173 s. 556). Under räkenskapsåret 2022 uppgick Casino Cosmopols nettoomsättning till cirka 538 000 000 kronor.

Mot bakgrund av vad som framkommit om de aktuella överträdelserna och Casino Cosmopols finansiella ställning ska sanktionsavgiften bestämmas till 2 000 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Spelinspektionens styrelse Per Håkansson, ordförande, Camilla Rosenberg, generaldirektör, Håkan Wall, Madelaine Tunudd, Andreas Prochazka, Fredrik Holmberg och Doris Högne Rydheim. Vid den slutliga handläggningen medverkade också chefsjuristen Johan Röhr, avdelningschefen Patrik Gustavsson, enhetschefen Anna Folkegård, juristen Lina Wiker och utredaren Åse Didriksson, föredragande.

Camilla Rosenberg